

**Презентація
На тему
Географія
Українських і суміжних
земель**

В. КУБІЙОВИЧ
ГЕОГРАФІЯ
УКРАЇНИ
І СУМЕЖНИХ КРАЇВ

Зміст

1. Короткий опис книжки « Географія Українських і сумежних земель»
2. Значення лісу
3. Заліснення
 - a) Природні й історичні впливи;
 - b) Лісові породи;
 - c) Розміщення лісів;Забезпечення людности лісом;
 - d) Заліснення за останніх 50 років;
4. Загосподарювання лісів
 - a) Розподіл лісів щодо власности;
 - b) Лісове господарство перед війною;
 - c) Воєнні повоєнні часи;
5. Торгівля лісом
 - a) Надвишки й недобори лісових продуктів;
 - b) Довіз лісових продуктів;
 - c) Експорт лісів;

1.Короткий опис книжки

Географія українських і сумежних земель має за мету виповнити частинно одну з дошкульних прогалин у нашому українознавстві-подати географію наших етнографічних земель.

Досі,щоправда появилoся декілька підручників географії,чи описів наших етнографічних земель. Але вони здебільша невеликі об'ємом і перестарілі,головно коли мати на увазі географію людини.

Наша "Географія" подає по змозі обширний матеріал,опертий на наукових підвалинах,але ж має бути рівночасно доступна й зрозуміла для широкого запалу; звідсіль її науково-популярний характер.

Для чисто наукової географії наших етнографічних земель ще не прийшов час.

Географія українських і сумежних земель поділяється на дві частини.Перший том це-загальна географія український і сумежних земель,другий-обійматиме опис поодиноких географічних країн української етнографічної території.

В 1-ому томі обговорюємо основні проблеми: природу,людність і господарку.

Книжка опрацьована спільними силами: половину цієї книжки написав редактор цього твору,багато розділів написали спеціалісти поодиноких відділів географії,чи споріднених наук. Редакцію твору переведено так,щоб ця географія,хоч написана багатьома людьми творила гармонійну і одностайну цілість.

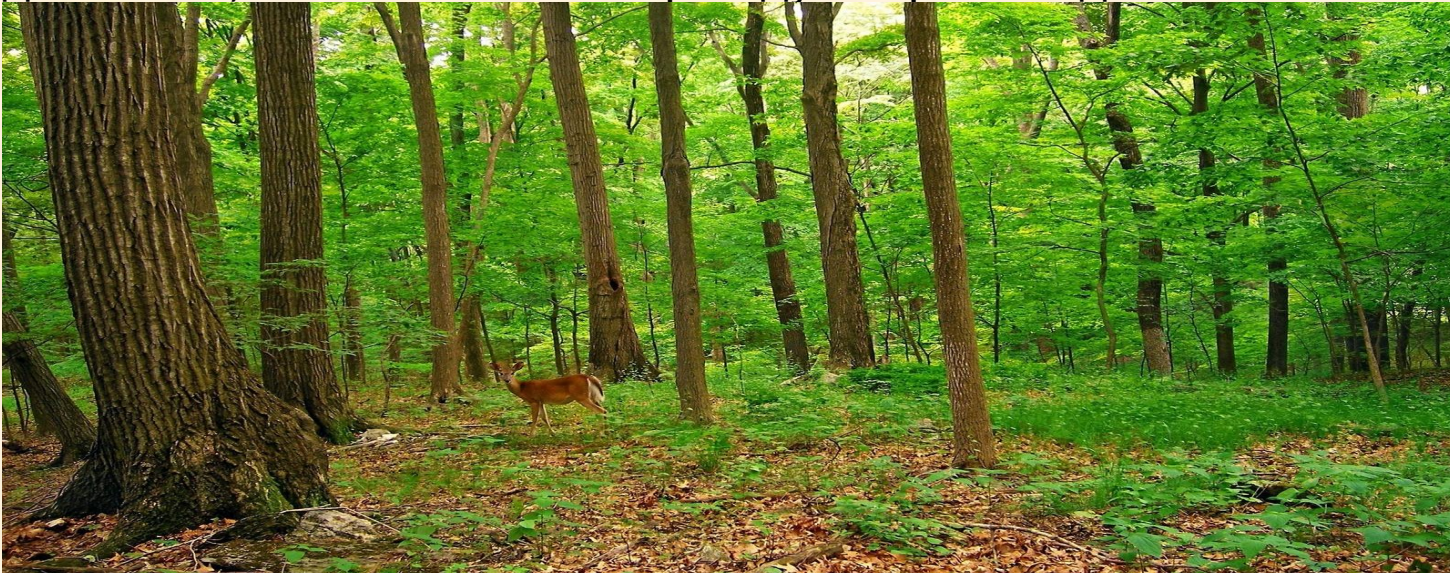
При опрацьованні цього твору великий натиск покладено на ілюстративну сторінку. Сотні фотографій,карт мають за мету не лише урізноманітнити книжку,але,і це головне-ближче пояснити описані проблеми,а то й часто звернути увагу читача на деякі спеціальні питання,в тексті з'ясовані лише загально.

Значення лісу

Значення лісу для сільського господарства.

Ліс займає в нас усього 12 % усієї площі. Його значення для народного господарства далеко менше, ніж інших галузей господарства. А проте воно таки досить велике, головне в деяких частинах наших земель.

Ліс має великий вплив на підсоння, а через те й на сільське господарство. Ліси мають трохи більше атмосферних опадів, і опади ці не входять так швидко в землю, як у безлісних районах. Велике значення має ліс у піскуватих околицях, яких у нас доволі в північній поліській смузі та над ріками й морями. Коли знищити ліси, то вітер переносить піски далі й далі, засипає ними придатні для хлібороба ґрунти і поволі перетворює їх у пустинні. Там, де є ліс, цього не буває, бо він піски закріплює на місці. Ліс впливає на більшу рівномірність температури: різниці поміж температурами зими й літа, дня й ночі, тобто клімат лісів пригадує морське підсоння.

Економічне значення лісів.

Довгі віки ліс був чималим багатством первісної людини, давав деякі продукти, потрібні для життя: садовину, коріння, дикий мед. У лісах ховалася звірина, на яку людина полювала, нарешті людина почала вживати деревини для домашнього вжитку. В тих часах людина не нищила лісів, брала лише те, що ліс їй добровільно віддавав.

Як давніше, так і тепер ліс дає ще такі прибутки: мисливство, ягоди, гриби, пасовиська.

Слід згадати про величезне значення лісу, як варстату праці, - він же дає працю сотням тисяч людей у різних порах року. В деяких лісових околицях, як на Поліссі, а ще більше у східних Карпатах, селяни з лісових робіт мають більше прибутків, ніж із сільського господарства.

Заліснення

Природні й історичні впливи

На поширення лісів впливають, з одного боку, природні умови, а з другого – потреби людини. Природні умови є причиною того, що ліси в нас є й були скупчені на півночі і в горах, а увесь південь був цілком або майже обезліснений. Згодом людина змінила первісний рослинний краєвид згідно зі своїми потребами. А що ті райони які мали первісно найсильніше заліснення мають і найгірші умови для сільсько - господарського вжитку то вони досі найбільше залісненні хоч і тут уже бачимо велике обезліснення. Найсильніші втрати в залісненні потерпіла лісостепова смуга яка має тепер ледве 11% лісу. Людина винищила тут ліс через добрі ґрунти для сільського господарства. Як бачимо, це обезліснення йде далі й досі.

Лісові породи

Розподіл лісів за породами стане нам зрозумілий з розподілу про рослинність наших земель. Коли взяти всі землі де живуть українці як щось ціле то ліси їх складаються в 59% з листкових порід а в 41% з хвойних. Серед лискових перше місце займає дуб 27% бук становить 9% на інші породи припадає 23%. Серед хвойних аж 27% на всі 41% - дає сосна 6% смерека 8% припадає на інші види.

У степовій смузі справжніх лісів дуже мало. Є виключно листкові породи; більш 75% становить дуб.

В Карпатах на півд. Заході ліси складаються майже з самого бука а так у переважній частині – зі смереки з домішкою ялиці й бука. На Кавказі й у Криму росте головню дуб бук і граб.

Безперечно найцінішою породою наших лісів є дуб. Штучно заліснюючий ґрунт людина радо поширює хвойні породи зокрема смереку бо вона найскоріше росте то й скоро дає прибуток.

Розміщення лісів

Як виглядає тепер стан заліснення на землях, де живуть українці видно з мапи. В середньому заліснено 12% землі. Найсильніше заліснення має північна смуга де є погані ґрунти й відповідна вологість. Найбільш придатне для сільського господарства східне Полісся.

Середня смуга має ледве 11% лісу. Цей відсоток найбільший в галицько - волинській частині 19% яка має більше вогкості. В міру як посуватися на південь відсоток лісу зменшується ще сильніше і в степах лісів майже немає.

Найсильніше в нас заліснені гори. Ліс становить у Карпатах 49% у Кримських горах 53% а в західній частині Кавказу 58%.

Уся лісова площа становить у нас 12%, але площа насправді вкрита лісом, менша. І так, в УРСР загальна лісова площа займає 4.3 міл. Га, але насправді ліс укриває лише 3.1 міл. Га, себто відсоток лісу дає насправді не 12, а ледве 9%.

Забезпечення людности лісом

Забезпечення якоїсь країни лісом можна краще пізнати, коли порівняти лісову площу з кількістю населення, себто скільки га лісів припадає на одну людину. Ясна річ, що ця безпека залежить не лише від відсотка заліснення, але й від густоти людности.

І тут ми займаємо одне з останніх місць в. На всіх землях де живе український народ, припадає на 100 мешканців у середньому 20 га лісу.

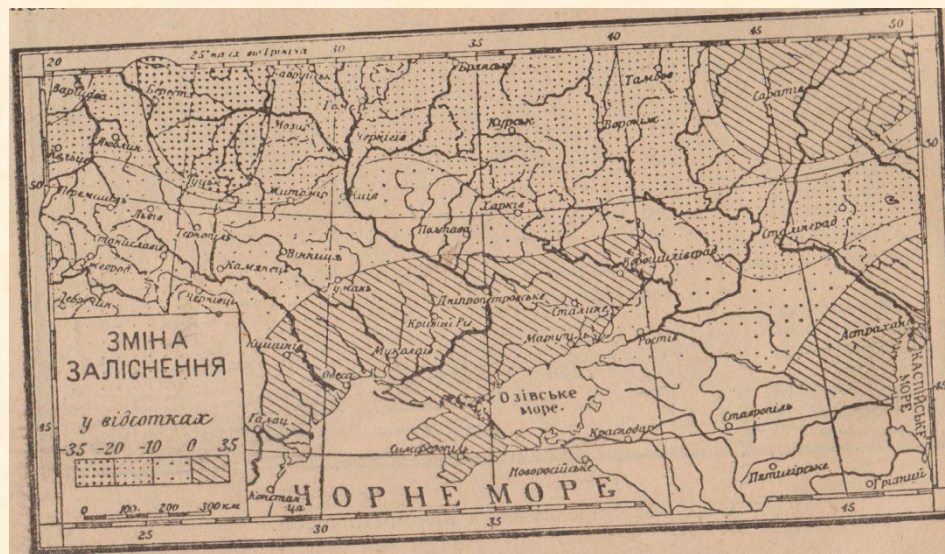
Приймають, що для безпеки населення власним лісом треба, щоб на 100 мешканців припадало яких 30-40 га лісу.

Зміни заліснення за останні 50 років.

У країнах з високо розвинутим господарством уже віддавна існує охорона лісів, і площа лісів не то, що не зменшується, а, навпаки, збільшується, бо там заліснюють невжитки: піски, балки, круті схили.

З цієї мапи видно що в останніх 50 роках у нас йшло далі нищення лісів. Чи в степовій частині дійсно збільшився відсоток лісу, це ще не зовсім певне, бо статистика не дуже й докладна, і хоч би видно так і було, то відсоток заліснення був би мінімальний у абсолютних числах, бо лісів у степах майже нема.

Як бачимо, виліснення України йде раз – у – раз уперед, зокрема в останніх 20 роках. Найбільше змін виявляє площа, покрита дійсно лісом, себто дійсно лісопродуктивна, а не номінально лісова. Вона зменшилася за останніх 50 років аж на 32%: в середньому заліснення річно перед війною зменшувалося на 0.7%. За війни (1914-1923) на 2.2%. А по війні на 0,9%, себто йшло ще скорше, ніж перед війною.

Загосподарювання лісів

Розподіл лісів щодо власності.

Ліс може загосподарювати як слід лише велика власність або селянські спілки; дрібний власник перетворює свій ліс на інші вжитки, а часто й на невжиткову площу. Тим то в усіх країнах велика частина лісів є в руках великої посілости.

Перед першою війною в Україні до селян належало лише 95 загальної площі лісів, 19% - до держави, а 69% - до дідичів. За революції українська влада провела націоналізацією лісів, але ж дрібні ліси залишила селянам. Подібні реформи зробила й радянська влада.

На українських землях у руках селян було перед теперішньою війною тільки 6% лісів, у руках держави – 21,5%, велика посілість мала – 65%, 4% лісів – це спільні ґрунти, а 3,5% - прилюдні.

На Закарпатті ліси – головно в руках держави, менше – приватної великої посілости, на Буковині ліси переважно належали до православного релігійного фонду.

Лісове господарство перед війною.

Загосподарювання лісів у нас слабе. Охорону лісів введено в Росії щойно з кінцем XIX ст., а для українських лісів це було вже надто пізно, бо до того часу їх здебільша вже встигли винищити.

А проте в останніх часах лісництво на Наддніпрянщині піднеслося і стояло досить високо. Нищення лісів припинено, почато заліснювати зруби й розводити на степах ліси способом, якого не знає зах. Європа, і видатність лісів почала зростати. В порівнянні з іншими частинами Росії наше лісництво стояло дуже високо. І з погляду лісової культури українські землі стояли далеко краще від Московщини. Куди вище стояла до першої війни культура лісів і в Галичині.

Воєнні і повоєнні часи.

Перша війна й революція знищила плянове лісове господарство. За війни рубали надмірно для військових цілей ліси у прифронтовій смузі, а попит на паливо через труднощі привозу вугілля сильно збільшився.

Радянська влада не зуміла припинити виліснювання – ліси далі вирубувано. У.буток лісів сильніший від приросту. Причиною цього сумного явища є погана організація, надмірне використання лісів для цілей нової промисловости та велика вартість наших деривостанів, у першій мірі дубових.

Вартість лісів оцінюють і за його приростом. Річний приріст наших лісів із 1 га дає в УРСР в середньому 2 м кубічних. Там. Де є стара лісова культура, як у Галичині, цей приріст є 3.3 м кубічних з 1 га, на Волині, Підляшші, Поліссі лише 1.9. Є велика різниця у прирості деревної маси, і вона залежить від власницьких відносин. І так, у Галичині 1 га в державних лісах дає 3.9 м кубічних деревної маси, в лісах дідичів – 3.6, у селянських лише 2.1. Для Волині, Підляшшя, Полісся маємо такі числа: 2.4, 1.8 і 1.3.

Середній річний приріст дерева із 1 га для всіх земель, де живуть українці, дає 2.3 м кубічних, себто він майже вдвоє нижчий від приросту в Німеччині, де він виявляє 4. Одначе, коли б якість наших лісів, і тим самим і приріст деревної маси, піднесено в нас до висоти Німеччини, то навіть і тоді не можна б задовольнити наші потреби.

Торгівля лісом

Надвишки й недобори лісових продуктів.

Географічне розміщення надвишок і недобір лісових продуктів на підставі статистики перевозів бачимо з мапи. Околицею сильних надвишок є Полісся, Карпати й Кавказ, всі інші околиці мають дефіцит, який збільшується в міру того, як посуватися на південь і на схід, бо в тому напрямку збільшується виліснювання.

Сильну надвишку дерев мають Галичина, Волинь, Полісся, Підляшшя. Дерево є головним багатством і найважливішим продуктом експорту Закарпаття. І українські землі в Румунії мають великі надвишки дерева. Цю зовсім відмінну картину щодо безпеки деревом видно з таких чисел: на 100 мешканців припадає в Україні 5 га лісу, в Румунії 25, на Закарпатті

Довіз лісових продуктів.

З наведених причин доведено лісові продукти лише на українські землі СРСР.

Лісові продукти імпортують переважно залізницею, менше ріками.

З Білоруси йде дерево на Україну Дніпром і його притоками, головню Прип'яттю, Сожжю і Десною: йде головню сплавами й доходить до Києва, Дніпопетровського, а дрібна частина йде далі аж до Херсону.

Експорт лісу.

Наші землі є головно країною імпорту дерева, а проте вони водночас і експортують його за свої межі.

Вивіз поліського дерева йшов уже від XV ст. і аж до війни головно водяними шляхами до Висли, Німану й до Німеччини. Другий напрям експорту йшов до середземноморських країв. Вивозили соснове дерево в необробленій формі, хоч його поблизькі українські землі потребували. Зате вивіз дубового дерева мав глибші підстави, крім тимчасових кон'юктур. У нас дубового дерева розмірно багато – безлісні ж наші землі потребують дешевшого, м'якого дерева на паливо, під будову й до копалень, тим то й маємо навіть надвишку дуба.

Наші землі залишаються назавжди землями імпорту лісових продуктів. Навіть, якби річний приріст лісів з 1 га збільшився вдвоє, потрібний буде імпорт із огляду на безнастанний зріст консумції, через сильний приріст людности і розвиток промисловости. Та самобезпеку власними лісовими продуктами можна буде піднести заліснення невжитків і піднесенням лісового господарства.

Релієф – рельєф
Озівське море – Азовське море
Людности – людяність
Семежне – суміжне
Матеріал – матеріал
Себто – тобто
Спеціалісти - спеціалісти
Умовини – умови
Посілости –
Видко –